

**THE PECULIARITIES OF THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION IN GREAT BRITAIN
(THE SECOND HALF OF THE 20TH CENTURY)**

Summary

The article describes the system of higher education developed in the UK in the second half of the twentieth century. The information on the history of universities, colleges of higher and further education is given. The basic types of the British universities are described. The differences in the organization of the process of teaching in colleges of higher and further education and universities are distinguished. A brief description of government's policy in the field of higher education in the second half of the twentieth century is given. The priorities for the development of higher education in the UK according to recommendations of the Robbins commission are described.

Key words: Great Britain, higher education, further education, university, collage, Oxford, Cambridge, reforms in the sphere of higher education.

УДК 377.8.03

М.А. Федорець

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ЯК ЗАСОБУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ**

У статті проаналізовано сутність методу проектів як засобу ефективною підготовки майбутнього вчителя іноземної мови для початкової школи у педагогічному ВНЗ, його основні завдання, функції, етапи організації й умови втілення у навчальний процес, що забезпечують підвищення якості підготовки спеціалістів; представлено алгоритм впровадження методу проектів у навчально-виховний процес викладання іноземної мови, апробований у педколеджі; запропоновано типологію та тематику навчальних проектів, які найбільш вдало підходять для імплементації у навчально-виховний процес ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації з метою забезпечення умов для індивідуальної самореалізації студента, що передбачає проектування траєкторії особистісного та фахового розвитку.

Ключові слова: метод проектів, етапи проекту, алгоритм виконання проекту, типологія проектів для педагогічних ВНЗ.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Мета вищого навчального педагогічного закладу – формувати інтелектуальну еліту України, готувати для сучасної школи висококваліфіковані кадри, стимулювати у майбутніх фахівців потребу в самоосвіті, забезпечувати їх мобільність, виховувати соціально активну творчу особистість.

Готуючи майбутнього вчителя для початкової школи у вищих педагогічних навчальних закладах І-ІІ рівнів акредитації, потрібно формувати у студентів комунікативну компетенцію; професійну компетенцію, яка передбачає фундаментальні знання про навчально-виховний процес у початковій школі, навички здійснення навчальної, виховної, розвивальної діяльності молодших школярів на уроках та у позакласній роботі. Не менш важливими складовими процесу підготовки майбутнього фахівця є соціально-особистісні, загальнонаукові, інструментальні, методична та науково-дослідницька компетенції, зокрема: проєктувальна, адаптаційна, організаційна, мотиваційна, комунікативна, контролююча, пізнавальна тощо. Система підготовки майбутнього вчителя покликана забезпечити умови для індивідуальної самореалізації студента, що передбачає проектування траєкторії особистісного та фахового розвитку, адже він є гуманістично орієнтованим вихователем особистості молодшого школяра.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття.

Дані про використання цього методу у педагогіці зустрічаються на початку ХХ століття у працях зарубіжних дослідників Дж. Дьюї, В.Х. Кіппатрика, Е. Коллінгса, Т. Хатчинсона та вітчизняних науковців Г. Ващенко, П. Блонського, В. Ігнат'євої, Е. Каганова, М. Крупеніної, А. Макаренка, С. Шацького, В. Шульгіна, та ін. На думку В. Гузєєва, Є. Полат, М. Бухаркіної, він вимагає практичного використання теоретичних знань при вирішенні конкретних завдань або проблем у спільній діяльності студентів [4, с. 8]. В. Вербицький, А. Цимбалару представили умови функціонування методу проектів у навчальному процесі [3]. Останніми роками метод проектів викликає зростаючий інтерес як предмет дослідження у педагогіці вищої школи, як зазначають Г. Козлакова, О. Колесникова, Н. Самойленко, і активно використовується сьогодні у багатьох країнах [1, с. 5]. Ці джерела містять теоретичне обґрунтування ефективності використання методу проектів, класифікацію навчальних проектів, вимоги до їхнього використання, у них

виділено основні етапи і зміст проектної роботи тощо. Проте дидактичні особливості використання методу проектів у процесі навчання у ВНЗ I-II рівнів акредитації недостатньо мірою висвітлено у психолого-педагогічній літературі, хоча саме метод проектів, на наш погляд, надає можливість студенту сформулювати та розвинути низку професійних компетентностей майбутнього педагога.

Формулювання цілей статті. Збільшення обсягу знань із навчальних дисциплін, якими повинен оволодіти майбутній педагог, підвищення вимог до рівня іншомовної й професійної підготовленості зумовлюють пошук ефективних методів і технологій викладання у вищих педагогічних навчальних закладах I-II рівнів акредитації, зокрема: використання інноваційних технологій під час організації аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи, написання курсових робіт та у процесі виховної роботи; підвищення фахового рівня шляхом участі у професійних конкурсах, семінарах, тренінгах, методичних об'єднаннях, організаціях; створення відповідної інформаційної та матеріальної бази, здатної забезпечити потреби студента та вимоги викладача; використання методу проектів. Дослідження ефективності використання методу проектів у педагогічних ВНЗ I-II рівнів акредитації представлено сьогодні не в повному обсязі, тому мета нашої статі – визначити місце і роль методу проектів у процесі підготовки майбутнього вчителя початкової школи у вищих педагогічних навчальних закладах I-II рівнів акредитації

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Метод проектів як педагогічна технологія передбачає: співробітництво і продуктивну комунікацію, спрямовану на спільне розв'язання проблем; розвиток умінь виділяти головне, ставити цілі, планувати діяльність, розподіляти функції та брати на себе відповідальність, критично міркувати; самостійно здобувати, аналізувати, синтезувати та оцінювати отриману інформацію; створювати новий продукт, розвивати навички адекватної оцінки та самооцінки, досягати значимих результатів у самоосвіті.

Завдяки методу проектів теоретичні знання у процесі активного навчання стають усвідомленими, студент розвиває і удосконалює не лише іншомовні вміння і навички, вчиться співпрацювати у команді, а й набуває умінь, необхідних у майбутній професійній діяльності, зокрема, планувати заняття, прогнозувати, проводити мозкову атаку, групову роботу, рефлексію, розробляти критерії оцінювання тощо. Типологія навчальних проектів, які використовуються у ВНЗ, різноманітна: дослідницькі, інформаційні, ігрові, рольові, сценарні, творчі, видавничі тощо. (Рис. 1)

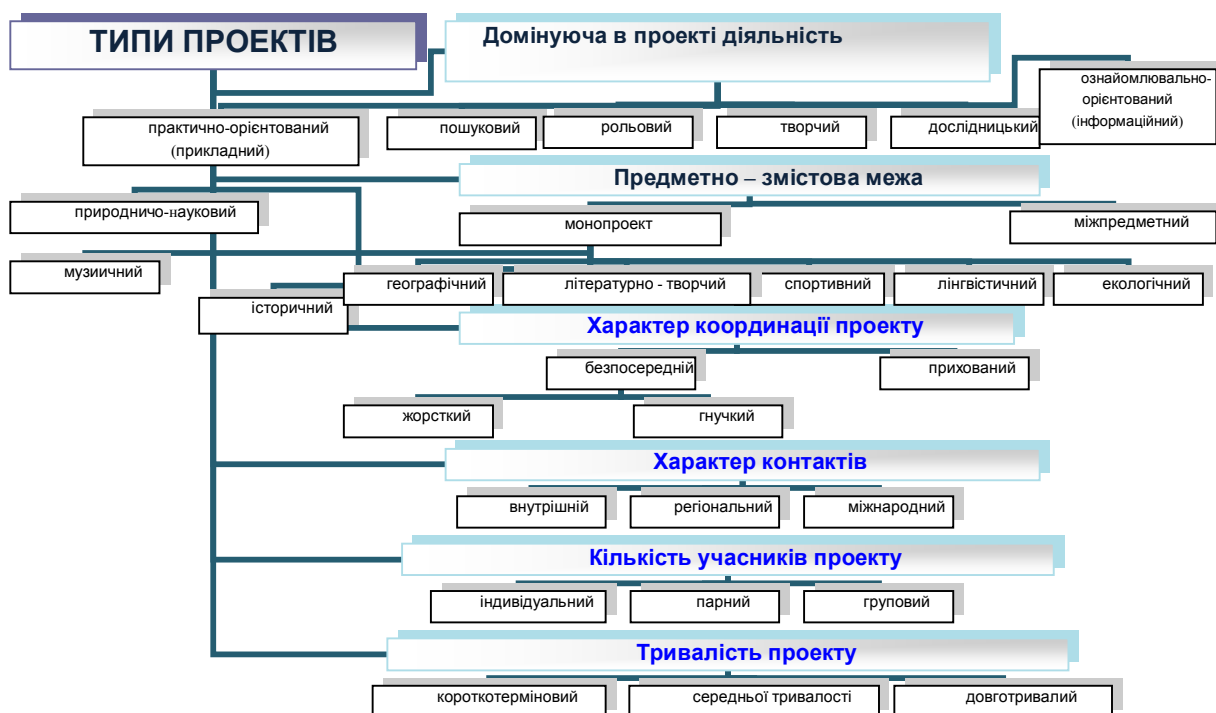

Рис. 1 Типологічна класифікація проектів у педагогічному ВНЗ

Досвід викладачів іноземних мов Луцького педагогічного коледжу вказує на можливість використання методу проектів як форми підсумкового заняття з теми (складання модуля), у процесі проведення практичних занять з дисципліни, методики, під час пробної та державної практики у початковій школі, при організації самостійної, індивідуальної роботи студентів, у позанавчальній діяльності. Студенти коледжу брали участь у телекомунікаційному інформаційному проекті педагогічна олімпіада "Студент XXI століття", міжнародному дослідницькому проекті "Інтернет-біржа молодіжних ініціатив", місцевих видавничих проектах "Видаємо газету" та "Поетичний альманах" тощо. Алгоритм виконання будь-якого проекту відображено у Рис. 2

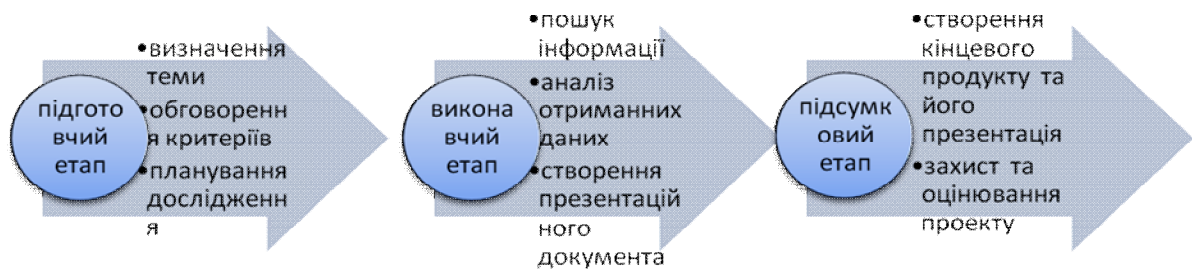

Рис. 2 Алгоритм виконання проекту у педагогічному ВНЗ

На початковому етапі навчання ІМ передбачається повністю контрольоване навчання. Комунікативні вправи, рольові ігри, практичні мінізавдання покликані сформувати необхідні дослідницькі, аналітичні, оцінювальні вміння, розвивати навички творчого мислення, роботи у групі тощо. За таких умов доцільно впроваджувати короткотермінові творчі, дослідницькі проекти наприкінці теми чи розділу, які не потребують значного використання ІКТ, детального дослідження, глибокого аналізу матеріалу, не передбачають ретельного синтезу нового продукту, самооцінювання. Основна мета даного етапу – сформувати базові лінгвістичні вміння і навички, пошукові, комунікативні вміння, закласти основи для подальшого розвитку студента, навчити працювати з комп'ютером.

Тематика проектів вибирається з блоку "Людина і суспільство", відображаючи зміни у соціальному досвіді першокурсників. Таким чином, зміст навчання тісно пов'язаний з особистим і громадським життям студентів, їх навчальними інтересами. Участь студента у виборі теми, структуруванні проекту, висуненні гіпотез, створенні критеріїв оцінювання недостатньо активна, тому викладач керівну функцію на даному етапі бере на себе.

З часом лінгвістичні, проектувальні, дослідницькі, творчі вміння і навички удосконалюються і постає потреба в ускладненні проектів. Зростаючий рівень сформованості мовленнєвих навичок та вмінь дає можливість студентам 2-3 курсів працювати над темами, складнішими за своїми ідеями та концепціями – блоки "Англомовний світ та Україна", "Сучасне життя". У ході виконання проекту студенти вчать проводити соціологічне опитування, анкетування та інтерв'ю, самостійно планують хід дослідження, працюють з автентичними матеріалами, аналізують, синтезують та оцінюють отримані результати тощо, удосконалюють мовленнєву діяльність, розвивають когнітивні стратегії. На даному етапі студенти беруть участь у творчих, видавничих, ігрових короткотривалих навчальних проєктах.

ІІІ – етап професійного становлення майбутнього педагога охоплює 3-4 курси. Робота над тематичним блоком "Професія" починається з другого семестру 3-го курсу. Ці теми відтворюють специфіку майбутньої професійної діяльності студентів. Усі тематичні блоки спрямовані певною мірою на розвиток інтеркультурних навичок та вмінь. На даному етапі студент вивчає певний аспект обраної теми, дослідження у ході проекту проводиться всією групою.

На нашу думку, за допомогою методу проектів у педагогічних коледжах та училищах створюються умови для: організації освітньо-розвивального середовища на основі збагачення особистісним змістом програмового змісту іншомовної освіти, в якому студент виступає суб'єктом індивідуального професійного становлення; оцінки і самооцінки способів продуктивної навчальної діяльності студента; засвоєння нових знань студентами на основі постійного перетворення набутого суб'єктивного досвіду; структурування навчального матеріалу, забезпечення можливостей використання ІКТ, вибору змісту, виду та форми для виконання індивідуальних завдань – проектів, відповідно до наявного суб'єктивного досвіду; активного стимулювання студентів до самостійної навчально-пізнавальної діяльності, забезпечення можливостей для самоосвіти, саморозвитку, самовираження у процесі оволодіння іншомовними знаннями.

Ефективність використання методу проектів підтверджується значним покращенням якості підготовки фахівців, про що свідчать результати підсумкової державної атестації (екзамен з іноземної мови і захист випускної кваліфікаційної роботи з методики викладання іноземної мови), підвищення теоретичного і практичного рівнів проведення уроків у початковій школі.

Висновки за результатами даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Отже, метод проектів повністю орієнтований на студента як суб'єкта навчально-дослідницької діяльності, враховує його потреби та інтереси, позитивно впливає на професійну підготовку майбутнього педагога, тому варто включити метод проектів до навчальної програми викладання ІМ у вищих педагогічних навчальних закладах І-ІІ рівнів акредитації з метою підвищення ефективності аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи; широко використовувати метод проектів під час пробної та державної педагогічної практики, у процесі викладання іноземної мови та організації позакласної роботи у початковій школі; проводити науково-практичні конференції, науково-методичні семінари, конкурси

студентських проєктів (іноземною мовою) з метою поширення досвіду впровадження методу проєктів у ВНЗ на регіональному та державному рівнях; готувати і видавати посібники, методичні рекомендації на допомогу викладачу ІМ та студенту-практиканту для організації навчання з використанням методу проєктів; розробити систему тренінгів "Особливості використання методу проєктів у навчально-виховному процесі педколеджу" для викладачів, студентів-практикантів, учителів початкової школи.

Література

1. Концепція педагогічної освіти // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1999. – № 8. – С. 9-23.
2. Бондаренко О.Ф., Бігич О.Б. Сучасні тенденції професійної підготовки вчителя іноземної мови для початкової школи // Іноземні мови. – 2002. – № 4. – с. 48-51.
3. Бокарєва Г.В. Проектная работа как эффективный метод обучения иностранным языкам / Бокарєва Г.В., Образцова Е.М. // Наукові записки міжнародного гуманітарного університету. – 2007. – № 6. – С. 99-104.
4. Гузеев В. В. та ін. Консультації: метод проєктів / В. В. Гузеев, Н.В. Новожилова, А.В. Рафаєва, Г. Г. Скоробогатова // Педагогічні технології. – 2007. – № 7. – С. 105-114.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник / І.М. Дичківська – К. : Академвидав. – 2007. – 352 с.
6. Євтух М.Б. Забезпечення якості вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства / Євтух М.Б., Волощук І. С. // Педагогіка і психологія. – 2008. – № 1. – С. 70-74.
7. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык: Пособие для учителей – М: АРКТИ, 2002. – С. 124 – 142.
8. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учебное пособие для студентов пед. вузов и системы повышения квалификации пед. кадров/ Е.С. Полат, М.Ю. Моисеева, А.Е. Петров, /Под. ред. Е.С. Полат. – М.: Изд. центр "Академия", 2002.
9. Stern, Н.Н. Fundamental Concepts of Language Teaching / Stern, Н.Н. – Oxford : Oxford University Press, 2009. – 351 p.

М.А. Федорен

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА ПРОЕКТОВ КАК СРЕДСТВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ В ВЫСШИХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ I-II УРОВНЯ АККРЕДИТАЦИИ

Резюме

В статье проанализировано сущность метода проектов как средства эффективной подготовки учителя иностранных языков для начальной школы, его основные задания, функции, этапы организации и условия преобразования в учебный процесс, которые обеспечивают повышение качества подготовки специалистов. Представлено алгоритм внедрения метода проектов в учебно-воспитательный процесс преподавания иностранного языка, апробированный в педколедже; предложено типологию и тематику учебных проектов, которые наиболее удачно подходят для имплементации в учебно-воспитательный процесс ВНЗ I-II уровней аккредитации с целью обеспечения условий для индивидуальной самореализации студента, которая обеспечивает проектирование траектории личностного и профессионального развития.

Ключевые слова: метод проектов, этапы проекта, алгоритм выполнения проекта, типология проектов для педагогических ВУЗов.

М.А. Fedorets'

USING THE METHODS OF PROJECT AS MEANS TO ENHANCE THE FUTURE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS TRAINING IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF THE 1ST-2ND LEVELS OF ACCREDITATION

Summary

In the article the essence of the method of projects as a means of the effective training of the foreign language teachers for the primary school in the higher educational establishments is analyzed, including its main objectives, functions, stages of organization and conditions of its implementing into the educational process providing upgrading teachers training process. The algorithm of using the method of projects in the educational process of teaching English approbated in the pedagogical college is represented. The typology and the themes of the educational projects appropriate for the implementation into the educational process of Higher educational establishments of the I-II levels of accreditation with the aim of the fulfillment of the conditions for the students individual self-realization are suggested.

Key words: innovative technologies, project method, intercultural communication, informative space, personality-oriented approach.